

kansli@arkitekt.se
08-505 577 00

www.arkitekt.se

Till upphandlingsansvariga i Region Västernorrland
Regionfastigheter
upphandling@rvn.se

cc
Lena Kåhre, fastighetschef
lena.kahre@rvn.se

Peter Boström, biträdande fastighetschef
peter.bostrom@rvn.se

Stockholm 2023-09-15

Ramavtalsupphandling till lägsta pris avseende Tekniska konsultertjänster 2024, Diarienumr 23-IU-16

Sveriges Arkitekter har efter påpekanden från medlemmar tagit del av Administrativa föreskrifter Förfrågningsunderlag avseende rubricerad upphandling och får efter genomläsning lämna följande synpunkter.

Region Västernorrland, Regionfastigheter (nedan Regionfastigheter) upphandlar tekniska konsulttjänster avseende tre konsultområden om totalt 25 konsulttjänster, bland annat tjänsterna "Arkitekt sjukhus" och "Arkitekt övrigt". Upphandlingen sker som ett öppet förfarande, enligt bestämmelserna i lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) och upphandlaren har för avsikt att teckna avtal med tre anbudsgivare per konsulttjänst under förutsättning att tillräckligt antal anbud inkommer.

Utvärdering till lägsta pris

I Förfrågningsunderlaget under AUB.52 "Utvärdering" anges:

"...Anbud som för beställaren är ekonomiskt mest fördelaktigt antas enligt följande kriterier:
Lägsta pris"

En upphandling av arkitekttjänster eller andra intellektuella tjänster handlar om att söka bedöma konsultens kapacitet och förmåga att åstadkomma de lösningar som bäst svarar mot de krav som uppställts i upphandlingsdokumenten, i detta fall att för kommande avrop från ramavtal som kan omfatta uppdrag som exempelvis programskissning och projektering.

En utvärdering av arkitekttjänster eller andra intellektuella tjänster bör alltid utgöras av en blandning av kriterier där de olika anbudsgivarnas anbud kan värderas relativt enkelt, och sådana kriterier, där jämförelser mellan anbudsgivarna är svårare att göra, eftersom det primärt handlar om att bedöma konsultens kreativitet. Att värdera anbudsgivarens förmåga

att hantera uppgifter är ett centralt element i all upphandling av arkitekttjänster eller andra intellektuella tjänster.

Priset som urvalskriterium har olika stor betydelse i olika upphandlingssituationer. Den vikt som läggs vid priset varierar från fall till fall. Ju mer standardiserat föremålet för upphandlingen är, desto större betydelse har normalt priset. Är förhållandet det motsatta läggs normalt den största vikten vid kvalitetskriteriet. Angivna exempel på uppdrag kan inte anses utgöra rutinarbeten varför även arkitektens kreativa förmåga avseende denna ramavtalsupphandling bör utvärderas.

Index timpriser

Villkoren för ersättning för kostnadsändring (indexreglering) enligt AUC.617 lyder:

”Ersättning för kostnadsändring (indexreglering)

Fastställda timpriser, AUC.61, indexregleras enligt Entreprenadindex 511 med augusti 2023 som basmånad. Timpriserna ska vara fasta under avtalets första år.

Priser justeras årsvis under januari månad med 90% av framräknad indexförändring. Som första omräkningsmånad ska index för september 2024 användas. Därefter äger parterna rätt inför årsskiften att begära prisjustering, uppåt eller nedåt, med nytt index för september månad det året.

Vid begäran om prisjustering ska prisbilagan användas om underlag och innehålla motivering och beräkning av prisjusteringen. Begäran ska meddelas den andra parten skriftligen (via e-post) minst 30 dagar före ikraftträdande. Det är åberopande parts ansvar att beräkna indexförändring. Retroaktiv prisjustering medges inte och avser endast kommande avrop.

Prisjusteringar på grund av valutaförändringar accepteras inte.

Prisjusteringen måste godkännas skriftligen av den andra parten för att vara giltig. Fastställt pris är gällande i tolv (12) månader från godkännande. Fastprisperiod på tolv (12) månader gäller efter prisjustering.

Meddelande om prisjustering ska skickas till utsedd avtalscontroller senast 1 december inför varje prisjustering. Har inte begäran om prisjustering inkommit i tid äger part ej rätt till en ändring av priser under nästkommande fastprisperiod.

Om avtalat index upphör under avtalstiden förbehåller sig Beställaren rätten att ersätta det med ett annat, likvärdigt index.

Samtliga Leverantörers rangordning uppdateras i samband med den årliga prisjusteringen.

Leverantör med lägst pris efter prisjustering rangordnas som etta. Om prisjusteringen leder till att flera Leverantörer hamnar på samma pris avgörs den nya rangordningen utifrån lottning.”

Ovanstående villkor framstår som oskäligen bland annat genom att de justering av timpriserna kan ske ”uppåt eller nedåt”, d v s de redan konkurrerande timpriserna ges möjlighet till ytterligare prispress årligen under avtalstiden. Vanligtvis innebär indexreglering en prisökning för anbudsgivarna och i sämsta fall ingen ökning, men inte någon sänkning av timpris.

Omotiverade avsteg från ABK 09

Under AUC.111 redovisas sammanställning över ett stort antal ändringar i förhållande till ABK 09. Någon motivering avseende ändringarna lämnas inte. Särskilt anmärkningsvärd är ändringarna i förhållande till ABK 09 gällande rätten till uppdragsresultat, se AUC.7.

"AUC.71 Nyttjanderätt

Med ändring av ABK 09 7 §§ 1 och 7, gäller att beställaren äger rätt att fritt nyttja samtliga inom uppdraget upprättade handlingar i digitalt redigerbart format.

Nyttjanderätten innebär att beställaren har rätt att för sin verksamhet förfoga över handlingarna, genom att i ursprungligt, bearbetat eller ändrat skick, framställa exemplar och göra dem tillgängliga för allmänheten samt, med ändring av ABK 09 kap. 7 § 7, rätt att överlåta denna rätt till annan för nyttjande i beställarens verksamhet, utan ersättning till konsulten.

AUC.72 Äganderätt till originalhandlingar och datafiler

Med ändring av ABK 09 gäller att beställaren har äganderätt till samtliga inom uppdraget upprättade handlingar i digitalt redigerbart format. Syftet med övertagande av äganderätten är primärt att nyttja erhållna dokument i förvaltningsprocessen. För detta ändamål äger beställaren rätt att fritt leverera cadfiler eller kopior till anlitade leverantörer, entreprenörer och konsulter att endast nyttjas för avsett uppdrag."

Regionfastigheter uppställer villkor om full nyttjanderätt och äganderätt till originalhandlingar och datafiler. Enligt ABK 09 har beställaren rätt att använda och kopiera uppdragsresultatet för det med uppdraget avsedda ändamålet. I normalfallet har handlingar upprättade för visst uppdrag mycket begränsad användbarhet i andra uppdrag.

Det omotiverade villkoret om full nyttjanderätt innebär att Regionfastigheter, utan att erlagga ersättning härför, tillskriver sig rätten att fritt nyttja konsultens handlingar för andra ändamål än de aktuella uppdragen.

Att Regionfastigheter kräver äganderätten till uppdragsresultat framstår som både oskäligt och obegripligt. Konsekvensen för presumtiva anbudsgivare blir att de inte själva kan återanvända sina lösningar utan att först avtala härom med Regionfastigheter, men lösningar som arkitekter tar fram i ett projekt bygger i regel på erfarenhet och tidigare lösningar. Den rätt beställaren enligt branschpraxis normalt förvärvar till uppdragsresultatet är att använda uppdragsresultatet för "avtalat ändamål", i detta fall för nyttjande i uppdrag som avropas på ramavtalet. För angivet syfte "att nyttja erhållna dokument i förvaltningsprocessen" krävs inte någon äganderätt.

När det gäller äganderätt till datafiler innehåller dessa i regel även företagsspecifik information, som inte har tagits fram för uppdraget. Dessutom kan licenser innebära att det inte är möjligt/tillåtet att överföra äganderätten till beställaren.

Med hänvisning till vad som ovan anförts rekommenderar Sveriges Arkitekter att utvärderingen av anbudsgivare görs om till förmån för ny utvärdering som i rimlig balans i förhållande till pris även prövar arkitektens kreativitet.

Likaså bör de oskäligen och icke kalkylerbara villkoren under AUC.617 utgå.

De ändringar och tillägg till ABK 09 som skett i denna ramavtalsupphandling är inte nödvändiga för att kunna upphandla efterfrågade konsulttjänster för oidentifierade projekt under ramavtalsperioden. Varken anbudsgivare eller beställare kan kalkylera konsekvenserna av avstegen i förhållande till ABK 09. Regionfastigheter rekommenderas därför att i första hand låta standardbestämmelserna gälla i stället för omotiverade avsteg från ABK 09, vilket särskilt gäller villkoren om rätt till uppdragsresultat, som bör utgå.

Presumptiva anbudsgivare som har kontaktat Sveriges Arkitekter har valt att avstå från att inkomma med anbud på grund av att endast lägsta pris är avgörande, vilket i sin tur kan innebära att Regionfastigheter därigenom går miste om "bästa" anbud som i sin tur innebär att konkurrensen påverkas negativt.

Svar emotses.

Med vänlig hälsning
Sveriges Arkitekter

Rita Georgiadis
Förbundsjurist

Sveriges Arkitekter är intresseorganisation för alla Sveriges arkitekter, inredningsarkitekter, landskapsarkitekter och planeringsarkitekter. Förbundet har drygt 14 000 medlemmar. Sveriges Arkitekter har en bred agenda: från fackligt arbete och branschbevakning till professions- och arkitekturfrågor. Ett viktigt mål är att åstadkomma goda betingelser för medlemmarnas yrkesutövning och därmed för arkitektur och planering.

cc Fastighetschef Lena Kähre och biträdande fastighetschef Peter Boström